

ki a szereplők álláspontjaikat a preambulumok fontosságát és jelentőségét illetően. Ugyanez a példa ugyanakkor már a Gorgiasban is megjelent, amikor Gorgias kifejtette, hogy az egészség dolgában való meggyőzés terén a retorika elsőbbséget élvez az orvoslás mesterségéhez képest. A Törvényekben viszont Platón azt a tanulságot vonja le az említett párhuzamból, hogy a preambulumoknak egyaránt jelentőséggel bír a tartalmuk, illetve a pusztán meglétük.

A Törvényekben megfogalmazott kérdés voltaképpen tehát nem más, mint hogy a meggyőzésnek a törvényhozó által alkalmazott eszközei mennyiben tekinthetők retorikának.⁸ A szerző az Összegzésben, annak ellenére, hogy első olvasatra úgy tűnik, mintha csak a harmadik fejezethez írt összegzést olvasnánk, jól összefoglalja nemcsak a Törvényekben szereplő platóni retorika-felfogást, de rávilágít arra is, hogy az egyes dialógusokban hogyan jelennek meg az egyes felfogások, s ezek hogyan viszonyulnak egymáshoz. Ezáltal a szerző eloszlatja az olvasóban menet közben esetlegesen fennmaradó kételyeket, s remek lezárását adja a kötetnek.

DEÁK Viktória
PhD-hallgató (DE ÁJK)

* * *

CSEHI Zoltán (szerk.): *Az új Polgári Törvénykönyv magyarázata. Kommentár a 2013. évi V. törvényhez* (Budapest, Menedzser Praxis, 2014.)

Egy, a Polgári Törvénykönyvről szóló magyarázat megalkotásával, illetve annak értékelésével kapcsolatosan is felettébb nehéz feladat áll a szerző előtt: milyen részletességgel valósuljon meg az elemzés? Hogyan érje el a részletekben elvesző leírások és a felületesség közötti középút biztosítását? Mit részesítsen előnyben: dogmatikai vagy gyakorlati szempontokat, illetve hogyan találja meg az egyensúlyt a kettő között? Mindez alapján pedig a kommentárral kapcsolatos értékelés is több oldalról közelítheti meg a magyarázat szövegét, és értékelhet negatívabban olyan megoldásokat, amelyeket más szerző a pozitívumok sorába tartozónak minősít. Még nehezebbnek tekinthető feladat, amennyiben joghallgatóként kerül sor arra, hogy komoly szaktekintélyek által megírt, megszerkesztett törvényt magyarázat vonatkozásában kell véleményyt formálni. Ebből a tényből kifolyólag a szerző törekvése nem egy tudományos mélységű kritika megfogalmazása, hanem egy, a hallgatóság képviselőjében megvalósuló véleménynyilvánítás, amely kizárólag szubjektíve a hallgatók számára releváns szempontokat helyezi a középpontba, és az alapján fogalmaz meg értékelést.

A könyv külső megjelenése tekintetében két forma is az olvasó rendelkezésére áll: a kapcsos verzió magában foglalja a teljes magyarázatot, amely abból a szempontból nagyon előnyös, hogy könnyedén kicserélhetők a lapjai, amennyiben az a módosítá-

⁸ KÖNCZÖL i. m. 107.

sok miatt szükségessé válna, hozzáfűzhető jegyzetek a hatékonyabb elsajátítás érdekében, illetve az esetlegesen hatálytalanná váló részek egyszerűbben eltávolíthatók, mintha egy összefűzött könyvben kerültek volna közlésre. Mindössze a súlya okozhat problémát, hiszen nem minősíthető egy könnyen hordozható zsebkönyvnek a maga körülbelül 1500 oldalával. Ezt a nehézséget küszöböli ki a másik alternatíva, nevezetesen a Ptk. könyveihez igazodóan egyesével kiadott jegyzetek, amelyek az adott részhez tartozó paragrafusokat egyenként taglalják. Ez a verzió lényegében ugyanazokat az információkat tartalmazza, azzal a különbséggel, hogy az adatokat kezelhetőbbé teszi a szállítás megkönnyítésével, valamint megfelelően igazítható az egyetemi félévek követelményeihez azzal, hogy az egyes könyvek teljes egészében lefedik – de nem haladják meg szükségtelenül – az adott szemeszterben szükséges információmennyiséget.

A belső tartalom tekintetében – a kommentár tankönyvi mivoltából kifolyólag – a hallgatók számára releváns szempontokat érdemes a középpontba helyezni, és annak elemzésével eljutni a végső konklúzió levonásáig. A meghatározónak tekintett kritériumok közé pedig a továbbiakban részletezendő tételek tartoznak.

Egy törvényt magyarázat vonatkozásában meghatározó jelentőséggel bír annak a ténye, hogy az egyes jogintézmények ismertetése kellő részletességgel történjék, amely nagymértékben hozzájárulhat a jogszabályok lényegi információinak megismeréséhez. Mindezt viszont úgy valószínűsítjük meg a kommentár szerzői, hogy nem túlzott, már-már „szórszálhasogatón” részletetekbe menő módon viszi véghez az elemzést. Megközelítésem szerint azonban ezt az arany középútat nem minden esetben tudja teljes következetességgel megtartani a könyv, ugyanis egyes esetekben túlzottan hosszas vizsgálódásokba bocsátkozik az alkotó, példának okáért a mezőgazdasági haszonbérlet vonatkozásában a kapcsolódó törvényeket, fogalmakat is részletesen bemutatja, amely sem a Polgári Törvénykönyvben betöltött szerepe alapján, sem pedig a kommentár tankönyvi mivoltából kifolyólag nem tekinthető teljes mértékben indokoltnak. Ezzel szemben az öröklési jogról szóló rész, annak ellenére, hogy egy determináló szereppel rendelkező jogintézményről van szó, nem kap akkora súlyt a maga 70 oldalával, mint amely szükségesnek, megérdemeltnek lenne tekinthető. Mindemellett azonban a kommentár egészét tekintve a lényegi információk szűkössége és a bőséges magyarázatok két végpontja között megőrzi az *aurea mediocritas* elvét.

A törvényt magyarázat szerkesztésének vonatkozásában felmerülhet az olvasóban egyfajta problémaként, hogy a könyv nem fejezetekre bontva, csak egy adott jogintézményre fókuszálva, annak minden kapcsolódó elemét megvilágítva fogalmazza meg a szükséges információkat a paragrafusok bemásolása nélkül, hiszen az megtalálható a Polgári Törvénykönyvben, ahhoz csak egy segítséget kíván nyújtani. Ehhez képest minden egyes szakasz beillesztését követi annak vonatkozó elemzése, amely valamilyen szinten megbontja a gondolatmenet linearitását. Ennek ellenéreként azonban éppen hogy a pozitívumok sorába tartozónak lehet tekinteni ezt a megoldást, ugyanis nagyon átláthatóvá teszi a szöveget, minden esetben összekapcsolható az adott paragrafus a hozzá kapcsolódó elemzéssel, így megkönnyítve az elsajátítást, megértést. Szintén az előnyök közé tartozik a megszerkesztettségben, hogy a leglényegesebb információk külön kiemelésre kerültek, hiszen egy végig ugyanolyan stílussal íródott dokumentum kevésbé követhető, valamint az érdeklődést sem kelti fel oly’ mértékben.

A hallgatóságnak egy tankönyvként funkcionáló törvénytárgyakkal kapcsolatban az egyik fontos – és szinte a leglényegesebb – szempont, hogy a könnyebb felfoghatóság által a tárgy abszolválását lehetővé tegye. Természetesen a teljesíthetőséghez nagyban hozzájárul a követelményrendszer is, amelyek együttesen biztosíthatják a megfelelőnek tartott érdemjegy megszerzését. Mindezt a szükségletet a kommentár teljes mértékben kielégíti, ugyanis a benne szereplő információk a lehetőségekhez képest nagyon érthetően, emészthetően tartalmazzák a szükséges adatokat, amelyek elsajátításával biztos fundamentumra tehet szert a hallgató. Tehát a jegyzet a paragrafusok tengerében biztosítja azt a mentőövet, amely megteremti a törvénytárgyhoz a biztos lábakon álló dogmatikai alapot és magyarázatot, mindezt hallgatóbarát módon, nem pedig magasan tudományos módszerekkel teszi.

A hasznosíthatóság nemcsak a vizsgák abszolválására korlátozva értelmezendő, hanem az absztrakció magasabb fokán áll. Hallgatóként elengedhetetlenül szükséges a jogszabályok szárazan megfogalmazott szövegén átlépve bizonyos konkrétabb és közvetlenebb magyarázatok biztosítása, amely a kommentárban szerepeltetett jogesetek által megvalósul, közelebb hozza az absztrakt szabályokat, érthetőbbé teszi azokat, illetve a jogesetmegoldások kapcsán is mankót jelenthet, amennyiben a könyvben hivatkozott bírósági határozatokat átlapozza az olvasó. Ezáltal tehát ez a törvénytárgy magyarázat lehetővé teszi az egyes jogintézmények magabiztosabb elhatárolását, az esetlegesen felmerülő kérdéskörök magyarázatát, az egész Polgári Törvénykönyv „emberközelibbé” tételét.

Tehát mind az előbbieken megfogalmazottak, mind pedig a szubjektív álláspontom alapján következtetésként rögzíthető az, hogy ahogyan az élet számos területén, egy könyvben sem lehet mindenki elvárásainak maradéktalanul megfelelni, így természetesen vannak olyan megközelítések, melyek szerint nem tartozik a legkiválóbb olvasmányaink közé. Azonban az vitán felüli kérdés, hogy a kitűzött céljának teljes mértékben megfelel, hiszen egy biztos alapot jelent a Polgári Törvénykönyv szövegének megismeréséhez és megértéséhez, amelyre építve lehetséges továbbfejleszteni a kódexből megtanult tudásanyagot.

TAKÁCS Tímea
demonstrátor (PPKE JÁK)